

Krievijas nākotne: saskaņa un restartēšana

17.marts (2011) | Jānis Urbanovičs

Tā, īsumā, perspektīvu vērtē Krievijas Mūsdienu attīstības institūta (KMAI) eksperti.

Ziņojums „Nākotnes iegūšana”, kas nesen publiskots, ir par to, kas pašlaik notiek Krievijā un kurp valsts virzās. Lasāms kā detektīvs: lieliska valoda, krasi sižeta pavērsieni, negaidīts nobeigums. Turklāt autori piedāvā arī papildus iespēju – aicina būt par līdzautoru. Taču, atbilstoši ekspertu iecerei, šis lieliskais analītiskais materiāls ir tikai starta bāze apspriešanai. Bet tās rezultāti var tieši ietekmēt lielā austrumu kaimiņa dzīvi, jo tiek gatavota analītiska prognoze par prezidenta vēlēšanām 2012. gadā.

„Laiks ir zaudēts, laiks negaida, laiks uzliek pienākumus!” - tā, tieši un bez kompromisiem, ziņojuma autori raksturo pašreizējo situāciju. Krievijai ir jāmainās, lai „piecēlušies kājās, neaizietu atpakaļ”. Vektors ir Krievijas modernizācija, burtiski, no augšas līdz apakšai, bet atskaites punkts - Krievijas Federācijas prezidenta vēlēšanas, kas notiks 2012. gadā.

“Krievijas nākotnei sliktākais scenārijs pašreizējos apstākļos ir ekonomikas sabrukums, patēriņa krīze un strauja depopulācija. Lai no tā izvairītos, KMAI ierosina apziņas revolūciju. Princips „pilsoņi darbojas valsts labā” ir jāmaina pret modeli „valsts, kas apkalpo pilsoņiem”. Lai to īstenotu, Krievijā gan „augšām”, gan „apakšām” ir jāpārvar ierastā „resursu apziņa”. Jo „resursu sociums”, kas bāzējas izejvielu ekonomikā, tradicionāli virza uz attieksmi pret valsti un varu kā pret kaut ko sakrālu – augstāko instanci labumu sadalē. Turklāt šādā situācijā dabiski veidojas attieksme pret iedzīvotājiem daļēji kā pret kaut ko apgrūtinošu, daļēji – kā pret atjaunojamu resursu (izejmateriālu) vēsturiskiem sasniegumiem,” – norāda autori.

Viņi redz divus variantus politisko notikumu attīstībai.

„Pateicoties” savai centralizācijai, politiskā sistēma Krievijā, visticamāk, ir nolemta turpmākai degradācijai. Tradicionālie pretsvari – parlamenta opozīcija, neatkarīga tiesa, brīva prese, attīstīta pilsoniskā sabiedrība - ir vai nu vāji, vai to vispār nav. Riski, kas raksturīgi šādam „inertes scenārijam”, ir šādi: nespēja civilizēti risināt konfliktus, ķēdes reakcija vardarbības uzliesmojumos vai nekārtībās, kā arī iespējama valsts politiskās un ekonomiskās vienotības dezintegrācija.

Otrs iespējamais scenārijs – kad valsts prezidents un politiskās aprindas, uz kurām viņš balstās, ar savu darbību radītu priekšnoteikumus „atvērtai” politiskajai sistēmai, radītu stimulus pilsoniskajai sabiedrībai iesaistīties valsts politiskajā dzīvē. Arī šis ceļš nav bez šķēršļiem – iespējama lēmumu pieņemšanas kavēšanās, sistēmas pārvaldes grūtības un gandrīz neiespējami izvairīties no populistisku, nacionālistisku spēku aktivizēšanās. Tomēr šie riski rezultātā kļūst gan valstij, gan veselīgiem politiskajiem spēkiem par stimulu lielākai aktivitātei, atbildīgumam un efektivitātei.

Krievijas ekonomikas potenciāls, pēc autoru domām, joprojām ir liels. Tikai, lai to izmantotu, valsts regulējums jāmaina pret ekonomiskās sistēmas funkciju

optimizāciju, kas rada apstākļus investīcijām un inovācijām. Iespējas izrāvienam pastāv, turklāt daudzās nozarēs un sektoros. No agroindustrijas, kas spējīga pēc dažiem gadiem kļūt par īstu eksportētāju, līdz info – nano – bio tehnoloģijām saistībā ar aerokosmisko kompleksu un atomenerģētiku. Tāpēc tagad ir īstais laiks uzsākt visas ekonomiskās sistēmas modernizācijas politiku.

Ārpolitika. Šeit, kā uzskata eksperti, jānostiprina uzsāktā pāreja no konfliktu darba kārtības uz kooperēšanos, īpaši ar lielajiem starptautiskajiem spēlētājiem. Tradicionālajiem ārpolitikas izaicinājumiem ir pievienojušies arī jauni: cīņa ar narkotiku tranzītu, pirātismu un organizēto noziedzību, nekontrolējamu migrāciju, bioloģiskās un kibernetiskās drošības, epidēmiju izplatības kontrole; klimata pārmaiņu ierobežošana. Attiecību transformācija no „negribētas partnerības” uz „uzticamu draudzību” nostiprinās spēju ietekmēt pasaules un reģionālo situāciju sadarbības un savstarpējo interešu ievērošanas garā.

Latvija šajā apjomīgajā darbā ir pieminēta garāmejojot, kontekstā ar ES un vispārējo Baltijas platformu. Bet tāda detalizēta iepazīšanās ar to, kas notiek kaimiņos, skaidri liek manīt: „totalitārā” valstī, par kādu Krieviju grib iztēlot daži plašsaziņas līdzekļi, viedokļu apmaiņa tādā līmenī vienkārši nav iespējama. Lūk, Latvijā, it kā nav „stingras varas vertikāles”, bet arī analītiskus ziņojumus, kas provocētu viedokļu apmaiņu un diskusijas, dienas laikā ar uguni neatradīsim! Jāsecina: varbūt, saprotot, kas tieši notiek pie mūsu lielā kaimiņa un kurp tas virzās, mums kļūs saprotamāks, kurp turpmākajā laikā virzīsies visa pasaule un mazā Latvijā tajā skaitā.

Savu viedokli par Krievijas nākotni vai par Krievijas un Latvijas attiecību nākotni var nosūtīt uz e-pastu janis.urbanovics@saeima.lv vai uz KMAI e-pasta adresi mail@insor-russia.ru . Tur iespējams iepazīties arī ar ziņojuma „Nākotnes iegūšana” pilnu tekstu.